

Advies

Pilot Loonkostendispensatie

Wsw-raad Rotterdam
januari 2011

Leden Wsw-raad Rotterdam

Dhr. M. Slootweg (voorzitter)
Dhr. R. Palmars (secretaris)
Mevr. M.A. Ringeling (penningmeester)
Dhr. R.M.H. van den Barselaar (lid)
Dhr. E. de Bever (lid)
Dhr. C. Edenburg (lid)
Dhr. M.M. de Gelder (lid)
Mevr. T. Gerritsen (lid)
Dhr. J. Meijer (lid)
Mevr. R. Roberts (lid)
Mevr. S. Soedamah (lid)
Dhr. J de Vries (lid)

Ambtelijk ondersteuning:

Dhr. drs. C.H. Lafeber
Dhr. drs. A.W. de Regt (RWI)

Voorwoord

Rotterdam heeft zich, samen met nog 49 andere gemeentes in Nederland, aangemeld voor de pilot Loonkostendispensatie. Uiteindelijk zijn 32 gemeentes geselecteerd voor deelname, waaronder de gemeente Rotterdam. Rotterdam werkt zo mee aan een experiment waarbij onderzocht wordt of mensen met een arbeidsbeperking door het toepassen van loondispensatie toch aan het werk kunnen.

De pilot start in een periode dat er vanuit de landelijke overheid in een sneltreinvaart gewerkt wordt aan nieuwe regel- en wetgeving met betrekking tot arbeid en inkomen. Daarmee is het op voorhand al twijfelachtig of de resultaten van de pilot niet achterhaald zullen zijn, nog voordat deze bekend zijn. Zo schrijft staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de heer P. de Krom in zijn brief van 6 december 2010 dat het zijn streven is om op 1 januari 2012 één regeling in te voeren voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

De Wsw-raad heeft zo haar bedenkingen over uitvoering van de pilot. Het snelle tempo waarmee deze is opgestart en het ontbreken van meetpunten, maken het zeer twijfelachtig of de resultaten van de pilot wel betrouwbaar zullen zijn. De Wsw-raad zet grote vraagtekens bij de beschikbaarheid van voldoende banen en de bereidheid van werkgevers deel te nemen aan de pilot. In 2009 mislukte in Rotterdam het initiatief om 500 begeleidwerkenbanen te realiseren. Ondanks alle inspanningen lukte het slechts de helft van de beoogde banen te realiseren. De Wsw-raad vindt het ook opmerkelijk dat de pilot loonkostendispensatie al gestart wordt nog voordat de resultaten van pilot 1; werkgeversbenadering, bekend zijn. Zo is er van enige samenhang tussen de pilots geen sprake meer.

Nog los van al het bovenstaande is het feit dat mensen met een arbeidsbeperking binnen de pilot gedwongen kunnen worden tot loonvormende arbeid zonder daar het wettelijk minimumloon voor te ontvangen voor de Wsw-raad onverteerbaar.

De Wsw-raad is daarnaast van mening dat het instrument loonkostendispensatie volstrekt overbodig is. Met toepassing van loonkostensubsidie kan hetzelfde effect worden bereikt. Werkgevers hebben laten weten dit instrument ook veel aantrekkelijker te vinden. Loonkostendispensatie is in de ogen van de Wsw-raad niet meer dan een cosmetische ingreep, die uiteindelijk meer kost dan dat het oplevert.

De Wsw-raad kiest er, ondanks haar uitgesproken bedenkingen tegen de pilot, toch voor om op een constructieve wijze betrokken te blijven bij de uitvoering van de pilot. Het nu voorliggende advies is hier een voorbeeld van.

Chiel Slootweg
voorzitter Wsw-raad Rotterdam

januari 2011

Het Advies

Inleiding

Gemeente Rotterdam gaat meewerken aan een proef waarin wordt onderzocht wat de effecten zijn van het werken met het instrument loonkostendispensatie. Loondispensatie betekent dat de werkgever minder dan het wettelijk minimumloon mag betalen als de werknemer door zijn arbeidsbeperking verminderd productief is. Naast loon ontvangt de medewerker een aanvullende uitkering van de gemeente.

Motivatie

De Wsw-raad maakt zich ernstig zorgen over recente ontwikkelingen. Ontwikkelingen waarbij mensen met een arbeidshandicap als 2de rangs werknemers in onze samenleving worden weggezet. Werken onder het minimumloon is hierbij een belangrijke eerste stap en betekent vrijwel zeker het einde van de Wsw. Daarmee is de weg vrij voor verregaande maatregelen om mensen met een handicap tot levenslange armoede te veroordelen. Geen functieloon en ook geen pensioenopbouw meer voor een nieuwe doelgroep moderne bedelaars. Bedelaars die gedwongen worden langs de verschillende gemeentelijke loketten de hand op te houden om zo te proberen aan totale armoede te ontsnappen. Een samenleving als deze valt nauwelijks nog als fatsoenlijk te omschrijven.

Op basis van het rapport van Nyfer 'De maatschappelijke kosten en baten van sociale werkvoorziening' is een netto last berekening gemaakt voor een situatie van loondispensatie versus een situatie van functieloon en loonkosten subsidie. Uit dit door Deloitte gevalideerd onderzoek, blijkt dat de netto last bij toepassing van loonkostendispensatie ruim 20% hoger ligt dan bij toepassing van loonkostensubsidie. Bij deze berekening is nog niet meegeteld de aanvullende subsidies die gemeentes in veel situaties zal moeten verstrekken om inkomens aan te vullen.

Huidige situatie

In de Tweede Kamer is een wetsvoorstel goedgekeurd waarbij het werkgevers tijdelijk wordt toegestaan werknemers minder dan het wettelijk minimumloon te betalen.

Het kabinet hanteert hierbij een bijzondere definitie van het begrip werk moet lonen, een beloning hoger dan het sociaal minimum, maar lager dan het wettelijk minimumloon.

Rotterdam heeft zich aangemeld voor de pilot en is ook door het ministerie aangewezen deel te nemen aan de pilot. Een pilot die in alle opzichten overbodig lijkt, eerder onderzoek van het IWI uit 2007 heeft al aangetoond dat werkgevers loonkostensubsidie prevaleren boven loonkostendispensatie. Recent onderzoek van RWI bevestigt dit.

De pilot is niet onomstreden: er bestaat veel verzet en twijfel zoals bijvoorbeeld bij vakbonden, de landelijke cliëntenraad en veel gemeentes. Zo heeft de gemeente Utrecht zich duidelijk in die richting uitgesproken.

Het lijkt erop dat er ook in Rotterdam weinig tot geen vertrouwen bestaat in de uitvoering van de pilot. Een project opzet om te komen tot een goede invulling van pilot is er nauwelijks. De pilot is gestart zonder een duidelijk programma en meetpunten. Het aantal van 300 deelnemers aan de pilot lijkt dan ook volledig uit de lucht gegrepen.

Deelnemers zijn binnen de huidige opzet van de pilot vogelvrij. De rechtspositie van deelnemers is tijdens en na het beëindigen van de pilot niet of nauwelijks gedefinieerd.

Gewenste situatie Mensen met een arbeidsbeperking en/of een afstand tot de arbeidsmarkt, krijgen passende ondersteuning bij het verwerven en behouden van een passende baan. Een passende baan waarbij mensen in staat worden gesteld een zo zelfstandig mogelijk bestaan op te bouwen. Voor deze groep mensen geldt, zoals voor alle werknemers in Nederland, het principe van loon naar werken en werken loont. Het beleid is er op gericht dat mensen zich naar vermogen kunnen ontwikkelen en een volwaardig inkomen kunnen verwerven. Alles is er op gericht dat mensen met een arbeidsbeperking een volwaardig en fatsoenlijk bestaan kunnen opbouwen.
Mensen met een arbeidsbeperking leveren naar vermogen een bijdrage aan de maatschappij en ontvangen daarvoor één inkomen en één loonstrook.
Ook mensen met een arbeidsbeperking bouwen tijdens hun actieve werkzame leven een volwaardig pensioen op.

Het advies

Wsw-raad Rotterdam vraagt de volgende punten op te nemen in de uitvoering van de pilot.

- Gemeente Rotterdam stelt begin 2011 en in samenspraak met belanghebbenden (waaronder de Wsw-cliëntenraad) meetpunten vast op basis waarvan de pilot wordt geëvalueerd.
- Wsw-geïndiceerden met een WWB uitkering doen vrijwillig mee en kunnen dus niet gedwongen worden tot deelname.
- Wsw-geïndiceerden met een WWB uitkering worden niet gesanctioneerd.
- Deelnemers aan de pilot krijgen na afloop van de pilot een passend vervolg aangeboden. Geen van de deelnemers eindigt thuis op de bank.
- De werkgever kan kiezen tussen het toepassen van loonkostendispensatie of het ontvangen van een loonkostensubsidie.
- Deelnemers ontvangen in alle gevallen één loonstrook.
- Het aantal van 300 deelnemers aan de pilot lijkt niet erg realistisch en praktisch onuitvoerbaar. Het aantal deelnemers wordt vastgesteld op 100.
- Kwaliteit gaat voor kwantiteit; instroom van deelnemers is afhankelijk en staat in verhouding tot de beschikbaarheid van job-coaches.
- De begeleidingsnorm wordt vastgesteld op 15% van het aantal contract-uren.
- De adviezen worden met terugwerkende kracht door het college vastgesteld en treden in werking op 1 januari 2011